

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Langáška (soudce zpravodaj) a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **P. N.**, zastoupený Mgr. Ondřejem Hojgrem, advokátem, sídlem Riegrova 376/12, Olomouc, proti žalované: **Česká advokátní komora**, sídlem Národní 16, Praha 1, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 26. ledna 2018 č. j. 10.01-000055-18-004, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. září 2019 č. j. 11 Ad 7/2018 - 34,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Ondřeji Hojgrovi, advokátu, **se p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **10 827 Kč**, která je splatná do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobou podanou k Městskému soudu v Praze (dále jen „městský soud“) se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalované označenému v návěti, jímž mu nebyl určen advokát k poskytnutí právní pomoci. Společně se žalobou požádal žalobce o úplné osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce.

[2] Usnesením ze dne 27. června 2019 č. j. 11 Ad 7/2018 - 24 městský soud zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce, neboť žalobu vyhodnotil jako zjevně bezúspěšný návrh.

[3] Usnesením ze dne 14. srpna 2019 č. j. 11 Ad 7/2018 - 29 vyzval městský soud žalobce k zaplacení soudního poplatku za žalobu ve lhůtě 15 dnů a poučil jej o následcích nezaplacení. Toto usnesení bylo žalobci doručeno dne 21. srpna 2019. Podáním doručeným městskému soudu dne 5. září 2019, tedy poslední den stanovené lhůty, žalobce znovu požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce.

[4] Městský soud usnesením označeným v návěti zastavil řízení. Konstatoval, že žalobce nepodal kasační stížnost proti usnesení, jímž byla zamítnuta jeho první žádost o osvobození od soudních poplatků, a vznikla mu tak poplatková povinnost, kterou ve stanovené lhůtě nesplnil. Městský soud nepovažoval za nutné rozhodovat o opakované žádosti žalobce o osvobození od soudních poplatků samostatným usnesením, neboť v ní žalobce neuvedl žádné nové skutečnosti. Jeho tvrzení o nemajetnosti nesouvisí s důvodem, pro který městský soud žalobci osvobození od soudních poplatků nepřiznal, tedy se zjevnou bezúspěšností žaloby.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[5] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu o zastavení řízení včas kasační stížnost. Namítal, že žalovaná mu neurčila advokáta proto, že má ustanoveného obhájce v trestním řízení, nevzala však v úvahu, že ustanovení obhájci nejsou ochotni činit neproplácené úkony. Tento chybný právní závěr převzal i městský soud a jen z toho důvodu stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Nezabýval se přitom vůbec otázkou, zda *ex officio* ustanovený advokát v trestním řízení může za stěžovatele podat ústavní stížnost. Stěžovatel na rozhodnutí městského soudu reagoval opakováním žádosti o osvobození od soudních poplatků, jelikož je zcela nemajetný, a domnívá se, že v ní uplatnil nové skutečnosti.

[6] Nejvyšší správní soud stěžovatele usnesením ze dne 21. října 2019 č. j. 6 As 201/2019 - 15 osvobodil od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti a ustanovil mu zástupce z řad advokátů.

[7] Ustanovený zástupce stěžovatele v doplnění kasační stížnosti uvedl, že městský soud nesprávně posoudil otázku, zda opakovaná žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků byla novou žádostí obsahující nové důvody, nebo pokračováním a rozvíjením argumentace obsažené v původní žádosti. Městský soud svůj závěr, že stěžovatel neuplatnil nová tvrzení, neodůvodnil, jeho rozhodnutí je formalistické. Stěžovatel sice formálně vzato zopakoval tvrzení o své nemajetnosti, poukázal však na nové rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a uplatnil nové tvrzení vyvracející závěr městského soudu o zjevné bezúspěšnosti žaloby.

[8] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[10] Podle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích platí, že *nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení [...] zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví.*

[11] Podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) může být účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, *na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[12] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. června 2008 č. j. 4 Ans 5/2008 - 65 konstatoval, že *„o podané žádosti o osvobození od soudního poplatku musí být rozhodnuto dříve, než soud pro nezaplacení soudního poplatku řízení zastaví. Toto obecné pravidlo však má své výjimky, neboť jeho mechanické uplatňování by mohlo v některých případech vést ke zbytečnému prodlužování řízení opakováním stále stejných žádostí a rozhodnutí o nich. O opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení.“* Povinnost soudu rozhodnout o opakované žádosti o osvobození od soudních poplatků vyvstává tehdy, uvede-li v ní účastník řízení skutečnosti svědčící o změně jeho majetkových poměrů od doby, kdy byla jeho předchozí žádost zamítnuta (například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. ledna 2015 č. j. 8 Afs 201/2014 - 13). Opakovanou žádostí o osvobození od soudních poplatků však nelze nahradit kasační stížnost proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků, nelze v ní tedy dodatečně zpochybňovat právní hodnocení soudu, zda jsou v daném případě splněny podmínky pro osvobození. Účastník řízení nemá na výběr, *„zda bude brojit proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků kasační stížností, nebo zda vyčká zaslání další výzvy k úhradě poplatku a znovu požádá o osvobození“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. července 2011 č. j. 8 As 65/2010 - 106).

[13] Městský soud v usnesení č. j. 11 Ad 7/2018 - 24 uznal, že žalobce nemá dostatečné prostředky pro zaplacení soudního poplatku za žalobu, avšak vyhodnotil žalobu jako zjevně bezúspěšný návrh, a proto stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal. Stěžovatel v opakované žádosti o osvobození znovu poukázal na své majetkové poměry a zároveň označil za nový důvod pro osvobození od soudních poplatků rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 27. července 2019 č. j. 4 As 136/2019 - 35 a ze dne 31. července 2019 č. j. 4 As 280/2019 - 13.

[14] Těmito rozsudky Nejvyšší správní soud zrušil usnesení městského soudu o neosvobození stěžovatele od soudních poplatků (v jiných řízeních než v nynějším), neboť se neztotožnil se závěrem městského soudu o tom, že žaloby stěžovatele se netýkají

podstatných okolností jeho životní sféry (ve smyslu rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. října 2011 č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS) a tudíž není na místě jej od soudních poplatků osvobodit. Uvedené rozsudky tak zřejmě na daný případ nedopadají.

[15] V projednávaném případě je třeba přisvědčit závěru městského soudu, že o opakované žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků nebylo třeba vydávat samostatné rozhodnutí. Ačkoli z odůvodnění napadeného usnesení vyplývá, že městský soud se rozsudky Nejvyššího správního soudu, na něž stěžovatel v opakované žádosti odkazoval, nezabýval a zaměřil se na stěžovatelovo tvrzení, že je nemajetný (které se skutečně míjí s důvody, pro něž městský soud nevyhověl první žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků), nejde o pochybení způsobilé ovlivnit zákonnost jeho rozhodnutí. Stěžovatelův odkaz na rozsudky čtvrtého senátu Nejvyššího správního soudu totiž nelze považovat za tvrzení nových skutečností svědčících o změně majetkových poměrů, nýbrž za právní argumentaci, kterou se stěžovatel snažil zpochybnit závěr městského soudu o zjevné bezúspěšnosti žaloby. Jak však vyplývá z výše citované judikatury, takovou argumentaci je třeba uplatnit v kasační stížnosti proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků, když už ji judikatura Nejvyššího správního soudu připustila, nikoli v opakované žádosti o osvobození. Navíc, závěry těchto rozsudků se věcně míjejí s důvody, pro něž městský soud stěžovatele neosvobodil od soudních poplatků: zatímco ve věcech sp. zn. 4 As 136/2019 a 4 As 280/2019 městský soud konstatoval, že stěžovatel vede větší množství sporů a dané žaloby se netýkají podstatných okolností jeho životní sféry, pročez jej i přes jeho prokázanou nemajetnost není nutné osvobodit od soudních poplatků, v nyní projednávané věci městský soud shledal, že žaloba proti rozhodnutí žalované nemůže být úspěšná. Tyto dva důvody pro osvobození od soudních poplatků nelze ztotožňovat – neosvobození žalobců vedoucích řadu soudních sporů s ohledem na nízký význam věci pro jejich životní sféru nesouvisí s otázkou bezúspěšnosti návrhu, nýbrž vyplývá ze smyslu a účelu institutu osvobození od soudních poplatků (srov. výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 101/2011 - 66 a rozsudek ze dne 24. března 2010 č. j. 8 As 22/2010 - 91).

[16] Námitkou, že jeho žaloba není zjevně bezúspěšná, stěžovatel zpochybňuje důvod, pro nějž jej městský soud neosvobodil od soudních poplatků. Takovou námitku je však podle judikatury Nejvyššího správního soudu uplatnit v kasační stížnosti proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků, kterou stěžovatel nepodal. V nynějším řízení, jehož předmětem je zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, se jí nelze zabývat, neboť neodpovídá důvodu, proč městský soud zastavil řízení (tedy že stěžovatel ve stanovené lhůtě nezaplatil poplatek – srov. rozsudky ze dne 13. února 2019 č. j. 1 Azs 411/2018 - 37, ze dne 15. září 2009 č. j. 6 Ads 113/2009 - 43, ze dne 28. července 2011 č. j. 8 As 65/2010 - 106, ze dne 4. prosince 2013 č. j. 1 As 138/2013 - 10 či ze dne 26. ledna 2006 č. j. 1 As 27/2005 - 87).

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného uzavírá, že v řízení před krajským soudem byly splněny podmínky pro zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku vyplývající z § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Kasační stížnost tedy není důvodná,

pokračování

pročež Nejvyšší správní soud ji ve smyslu § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Rozhodl tak bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s.

[18] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce neměl úspěch ve věci, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná měla ve věci plný úspěch, nevznikly jí však žádné náklady nad rámec obvyklé úřední činnosti, a náhrada nákladů řízení se jí tudíž nepřiznává.

[19] Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 21. října 2019 č. j. 6 As 201/2019 - 15 byl žalobci ustanoven zástupcem advokát. Hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného zástupce v takovém případě platí stát (§ 35 odst. 10 věta první za středníkem s. ř. s.). Ustanovený zástupce žalobce soudu vyúčtoval tři úkony právní služby ve smyslu § 11 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a to první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, prostudování spisu a písemné podání ve věci samé (doplnění kasační stížnosti). Nejvyšší správní soud nicméně shledal, že je na místě ustanovenému zástupci žalobce přiznat odměnu pouze za dva úkony právní služby. Podmínkou pro přiznání odměny za úkon podle § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu (*první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, je-li klientovi zástupce ustanoven soudem*) totiž je, že skutečně proběhla porada s klientem, tuto skutečnost však zástupce nedoložil. Za takové situace lze považovat studium spisu za náhradu porady s klientem (srov. shodně rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. března 2007 č. j. 2 Azs 126/2006 - 89 a ze dne 9. července 2015 č. j. 3 Azs 15/2015 - 50). Ustanovenému zástupci žalobkyně tudíž náleží za dva úkony právní služby odměna v celkové výši 6 800 Kč [§ 7 bod 5 aplikovaný na základě § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu; snížení podle § 12a advokátního tarifu se v řízení před správními soudy neuplatní] a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 600 Kč. Ustanovený zástupce žalobce dále požadoval náhradu výdajů na cestu z Olomouce, kde má sídlo, do Brna k Nejvyššímu správnímu soudu za účelem nahlížení do spisu ve výši 948,32 Kč. Nejvyšší správní soud ověřil, že tato částka odpovídá kombinované spotřebě vozidla Peugeot 307, jehož technický průkaz zástupce žalobce předložil (4,4 l/100 km), vynásobené, po přepočtu na vzdálenost mezi Brnem a Olomoucí (170 km), cenou motorové nafty podle § 4 písm. c) vyhlášky č. 333/2018 Sb., o změně sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel a stravného a o stanovení průměrné ceny pohonných hmot pro účely poskytování cestovních náhrad (33,60 Kč/l), v součtu se vzdáleností mezi Brnem a Olomoucí vynásobenou sazbou základní náhrady na 1 km jízdy podle § 1 písm. b) vyhlášky č. 338/2018 Sb. (4,10 Kč). Ustanovenému zástupci žalobce byla dále přiznána náhrada za čas promeškaný cestou z jeho sídla k soudu a zpět v rozsahu šesti půlhodin, tedy ve výši 600 Kč [§ 14 odst. 1 písm. a) a odst. 3 advokátního tarifu]. Ustanovený zástupce žalobce doložil, že je zaměstnancem advokátní kanceláře, která je plátcem daně z přidané hodnoty, přiznaná odměna a náhrada hotových výdajů se mu proto zvyšuje o 21 % čítajících výši této daně na konečných 10 827 Kč (po zaokrouhlení na celé koruny). K uhrazení této částky byla stanovena přiměřená lhůta jednoho měsíce.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. prosince 2019

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu